

СУТЬ ПОНЯТТЯ «ГАСТРОНОМІЧНИЙ ТУРИЗМ»

Одним із перспективних видів розвитку ринку туристичних послуг є гастрономічний туризм – вид туризму, пов'язаний з ознайомленням з виробництвом, технологією приготування та дегустацією національних страв та напоїв, а також кулінарними традиціями народів світу.

В українській туризмології немає єдиного термінологічного визначення цього виду туризму. Зустрічаються терміни «кулінарний туризм», «винно-гастрономічний туризм», «гурман-туризм», «гастрономічний туризм». Аналогічна тенденція спостерігається у закордонній літературі, зокрема, автори Г. Аллента К. Албала, Л. Лонг, Б. Мак Керчер, Е. Вольф, М. Холл та Р. Мітчел оперують поняттями *culinary tourism*, *gastronomic tourism*, *gourmet tour*, *food tourism*.

Вважається, що термін «кулінарний туризм» було введено у 1998 році професором університету Bowling Green (США) Лусі Лонг. У 2001 р. Ерік Вольф написав першу статтю про кулінарний туризм в світі, пізніше він розвинув цю тему в першій книзі Міжнародної організації кулінарного туризму. У 2003 р. Ерік Вольф заснував Міжнародну асоціацію гастрономічного туризму (The International Culinary Tourism Association), яка надає широкий спектр переваг для своїх членів: навчання, розвиток і просування. Маніфест Міжнародної асоціації кулінарного туризму відображає здатність людини пізнавати культуру країни через її національну кухню: «Їжа – це квінтесенція нації, її характеру та історії». Міжнародна асоціація гастрономічного туризму, в 2012 р. запропонувала вживання терміна «гастрономічний туризм» [8].

Всесвітня асоціація гастрономічного туризму (World Food Travel Association) визначає гастрономічний туризм як подорожі з метою отримання автентичного досвіду, заснованого на культурі споживання їжі або напоїв; відкритті унікальних місць та їхньої культури через національну кухню. Як світовий тренд гастрономічний туризм стає все більш важливим явищем не тільки соціального й культурного, але також і соціально-економічного плану. Подорожі за смаком, кулінарні шляхи і маршрути, знайомство з новими методами кулінарії, відвідування знаменитих місць з кулінарними традиціями або відкриття місць, пов'язаних з вирощуванням, селекцією, риболовлю та іншими харчовими промислами, стає все частіше важливим мотивом для здійснення подорожей туристами.

Розглянемо визначення зарубіжних та вітчизняних науковців сутності поняття «гастрономічний туризм».

Так, Х. Ридван під терміном «гастрономічний туризм» розуміє туризм, який розроблений місцевими громадами для підтримання сільського господарства [2, с. 18]. Г. Жеоргхе, П. Тудораче, П. Ністорену розуміють під

даним терміном «повну або часткову поїздку для того, щоб спробувати місцеві продукти або взяти участь в заходах, які пов'язані з гастрономією.» [1, с. 12]. У свою чергу, Брокеж трактує поняття «гастрономічний туризм» як «новий досвід, який шукають туристи, а саме – гастрономічний відпочинок, тури з садівництва та гастрономії» [3, с. 249]. Д. Дасілва під зазначеним терміном розуміє «будь-який досвід туризму, в якому високо цінується, і / або споживається їжа і питво, яке відображає місцеву, регіональну або національну кухню, традиції, культуру, традиційні або кулінарні методи» [4, с. 8]. Д. Басюк розглядає його як «спеціалізований вид туризму, пов'язаний з ознайомленням і дегустацією національних кулінарних традицій країн світу, що є синтезом екології, культури і виробництва» [5, с. 128]. С. Саламатіна дає наступне визначення даного виду туризму: «гастрономічний туризм – вид діяльності, метою якої є знайомство з етнічною кухнею країни або регіону, основними продуктами, особливостями технології приготування страв, а також підвищення рівня знань із кулінарії» [9, с. 326].

У своїх останніх публікаціях Ф.Ф. Шандор і М.П. Кляп розглядають гастрономічний туризм як різновид туризму згідно з класифікацією за метою подорожі [6]. Т.С. Кукліна вважає, що гастрономічний туризм – це подорожі в різні місця планети для ознайомлення з місцевими кулінарними традиціями і особливостями національної або регіональної кухні. Головна мета відпочиваючих, які вибирають гастрономічний туризм, полягає в дегустації унікальних продуктів і страв, властивих виключно для даної місцевості, а гастрономічні тури – спеціально розроблені тематичні програми. Можуть включати як дегустації вишуканої їжі, так і навчання в гастрономічних школах будь-якої спрямованості [7]. На думку Д.І. Басюка, найбільш вичерпним є визначення гастрономічного туризму як похідного від терміна «гастрономія» (грецьк. *στομάχιον* – шлунок) – науки, що вивчає зв'язок між харчуванням та культурою, належить до галузі соціальних дисциплін [5]. Тоді як кулінарія (лат. *coquaria* – кухня) – галузь прикладної діяльності, пов'язаної з приготуванням їжі, що включає комплекс технологій, обладнання та рецептів і є частиною гастрономії.

Отже, проаналізувавши визначення науковців, можна зробити висновок, що гастрономічний туризм – це подорожі в країни або особливі місця для знайомства з особливостями місцевої кухні, кулінарними традиціями, з метою дегустації унікальних страв та продуктів, властиві для країни або місцевості.

Список джерел інформації

1. С. Michael Hall and Richard Mitchell *Tourism Business Frontiers: Consumers, Products and Industry* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.globalspec.com/reference/47077/203279/chapter-16-gastronomy-food-and-wine-tourism>.

2. Ridvan H. YURTSEVEN. Sustainable Gastronomic Tourism in Gokceada (Imbros): Local and Authentic Perspectives / H. Ridvan // International Journal of Humanities and Social Science. – 2011. – Vol. 1. – No. 18. – pp. 17–26.
3. Brokaj Matilda. The Impact of the Gastronomic Offer in Choosing Tourism Destination: The Case of Albania / M. Brokaj // Academic Journal of Interdisciplinary Studies MCSER Publishing. – 2014. – Vol. 3. – No 2. – pp. 249–258.
4. Dasilva D. Assessing The Economic Potential For Culinary Tourism In Suriname / D. Dasilva // A Value Chain Approach. – 2015.
5. Басюк Д. І. Інноваційний розвиток гастрономічного туризму в Україні / Д. І. Басюк // Наук. пр. НУХТ. – 2012. – № 45. – С. 128–132.
6. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. – К. : Вища освіта XXI століття, 2011. – 334 с.
7. Кукліна Т.С. Гастрономічний туризм на туристичному ринку України [Електронний ресурс] / Т.С. Кукліна. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/tourism-and-recreation-113/>
8. Офіційний сайт Міжнародної асоціації гастрономічного туризму – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldfoodtravel.org>
9. Саламатіна С. Є. Стан та перспективи розвитку гастрономічного туризму на півдні Одещини / Саламатіна С. Є. // Наук. пр. ОНАХТ – 2014. – № 46. – С. 325–329.

В.О. Глушко, асист. (*ДонНУЕТ, Кривий Ріг*)

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Із розвитком в Україні ринкових відносин першорядного значення набуває впровадження передових організаційно-управлінських технологій в таку важливу її соціально-економічну сферу господарства як готельне господарство.

Значний внесок у вирішення теоретичних завдань управління готельним господарством зробили вітчизняні та закордонні вчені: С. Башмачникова, Г. Бондаренко, Ю. Волков, Л. Єрохіна, Н. Кабушкін, Ю. Карягін, І. Мініч, Г. Мунін, О. Мусакін, Л. Нечаюк, Х. Роглев, А. Саак, І. Свіда, В. Федорченко, О. Чудновський й інші.

На сучасному етапі розвитку індустрії гостинності процесу прийняття рішень належить провідне місце в управлінні підприємствами, тому що рішення, прийняті керівником визначають не лише рівень